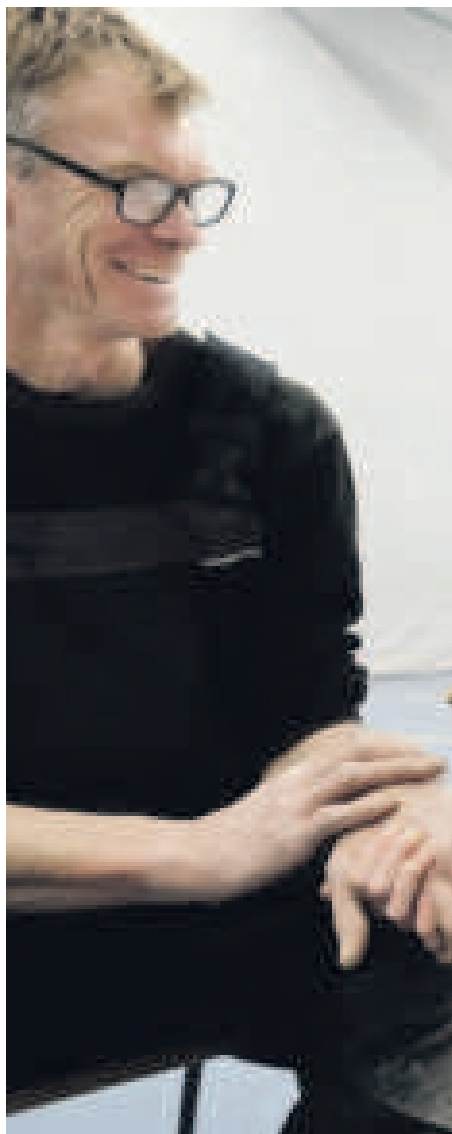

Volksgezondheid

Kinkhoest en mazelen grijpen om zich heen. De overheid moet kinderen beschermen, ook als dat vaccinatiedwang betekent, denken **Marcel Verweij** en **Roland Pierik**.

Vaccinatiegraad daalt. Maar waar trekken wij de grens?

Een meisje wordt gevaccineerd tegen

Marcel Verweij is hoogleraar ethiek aan de Universiteit Utrecht.

Roland Pierik is hoogleraar rechtsfilosofie aan de Universiteit Maastricht. Zij waren lid van de Commissie Vaccinaties van de Gezondheidsraad en ze schreven een boek over de regulering van vaccinatie dat deze week werd uitgebracht door MITpress.

De dalende bereidheid om kinderen te laten vaccineren, roept de vraag op of we ouders kunnen dwingen een prik te geven die beschermt tegen kinkhoest en mazelen. Maar met de coronacrisis nog vers in het geheugen ligt vaccinatiedwang gevoelig. Terecht stellen drie gezondheidsjuristen dan ook, dat we zo'n vaccinatieplicht zeker niet plotsklaps moeten invoeren (*Opinie*, 25 maart). Maar laten we de discussie daarover wel voeren, want die is namelijk al te vaak afgebroken zonder tot heldere conclusies te komen.

De drie juristen vrezen dat drang zal polariseren en averechts kan uitwerken. Mensen zullen zich verzetten tegen 'bemoeienis' en dat zou het gevaar van besmetting vergroten. Maar in alle landen waarin de afgelopen acht jaar een vaccinatieplicht voor jonge kinderen werd ingesteld of aangescherpt, steeg de deelname aan vaccinatieprogramma's significant, ondanks zorgen dat het contraproductief zou zijn.

Maar moet de overheid niet eerst werken aan het versterken van vertrouwen in het vaccinatiebeleid, vooral bij vaccinatiewijfelaars? Dat standpunt is ook een manier om discussie te vermijden. Want er is nog een belangrijker vertrouwen van burgers in het geding, namelijk het vertrouwen dat die overheid uitbraken voorkomt en de gezond-

heid van jonge kinderen beschermt.

Vertrouwen is niet iets dat je zomaar met goede communicatie of educatie kunt versterken, het moet vooral blijken uit betrouwbaar beleid. Een ad-hoc vaccinatieplicht afkondigen past daar inderdaad niet bij. Maar cruciaal is wel, dat de overheid laat zien waar zij voor staat: bescherming van het recht op vrijheid én het recht op ge-

Een ad-hoc-vaccinatieplicht afkondigen is geen betrouwbaar beleid

zondheid van ieder individu, met name de gezondheid van jonge kinderen. Maak als overheid ook helder wat voor maatregelen zullen volgen als de vaccinatiegraad op een onaanvaardbaar laag niveau is gekomen.

Want wat gaan we doen als de vaccinatiegraad verder daalt? Die vraag stelden wij in deze krant vijf jaar geleden ook al (*Opinie*, 6 februari 2019). Staatssecretaris Blokhuys nam het idee destijds serieus en vroeg het RIVM advies over het minimum dat

HPV. FOTO SANDER KONING, ANP

noodzakelijk is voor een robuuste groepsbescherming. Toen dat advies geen ondubbelzinnig wetenschappelijk onderbouwd percentage voorstelde, concludeerde de staatssecretaris dat er geen ondergrens te geven was en liet hij het verder liggen.

Maar de minimale vaccinatiegraad is geen wetenschappelijke kwestie, het is een politiek oordeel waarin de overheid stelling neemt. Een landelijke vaccinatiegraad zegt inderdaad niet alles: in sommige gemeenten is de deelname nog veel lager dan dat gemiddelde. Tegelijkertijd kan het vaststellen van een vaccinatiegraad-ondergrens wel een helder baken zijn in het overheidsbeleid.

Positie kiezen

Het advies van het RIVM bood vier jaar geleden meer dan voldoende aanknopingspunten voor de overheid om positie te kiezen en bijvoorbeeld te stellen dat de vaccinatiegraad weliswaar geen 95 procent hoeft te zijn, maar toch zeker niet onder de 90 procent mocht komen. Als de Tweede Kamer hierover destijds had gedebatteerd, dan had er zomaar een meerderheid kunnen ontstaan die de grens bij 90 procent had gelegd, al was het maar omdat we daar toen nog ruim boven zaten. Ook nu zouden we kunnen kiezen voor een ondergrens die nog niet is gepasseerd, al moet die dan iets lager liggen dan 90 procent. Het voordeel is dat

zo'n grens tot maatschappelijke discussie leidt en dat kan twijfelaars over de streep helpen. In 2019 toonde de vaccinatiegraad een lichte stijging, nadat ouders vaker met elkaar in gesprek en debat gingen over hun zorgen over risico's van besmetting.

Kortom, wij pleiten voor een goed en zorgvuldig maatschappelijk debat over welke streep de overheid moet trekken bij de dalende vaccinatiegraad. Daarbij hoort ook de discussie over wat voor drang dan zal worden ingezet. Wij zelf én de commissie Vaccinatie en Kinderopvang hebben al vaker geadviseerd om dan op de kinderopvang alleen kinderen te accepteren die deelnemen aan het Rijksvaccinatieprogramma. Dat is echte drang en zorgt voor een hogere deelname aan vaccinatie. Toch biedt het ouders nog de mogelijkheid om af te zien van vaccinatie. Een betrouwbare overheid neemt verantwoordelijkheid om de gezondheid van kinderen te beschermen met een goed onderbouwd en toegankelijk vaccinatieprogramma. Ze streeft naar een zo hoog mogelijke deelname, daarbij ruimte latend voor principiële weigeraars. Maar ze maakt ook helder in wat voor situatie dringende of dwingende maatregelen worden ingezet. Vaccinatietwijfelaars en -weigeraars hoeven dan geen ad-hoc maatregelen te vrezen, en iedereen kan rekenen op een adequate bescherming tegen infectieziekten.